

PIETRO COPPO O POLOŽAJU ISTRE 1540

KOPER, ÆGIDA, JUSTINOPOLIS

Iz Milj v Koper je po morju dvanajst milj, in sicer po poti mimo Svetega Roka, Tankega rtiča in Debelega rtiča. V Kopru ni antičnih ruševin, saj je bil zgrajen na otoku po Atilovem pustošenju in torej ni to, kar sta Plinij in Strabon imenovala Ægida; ta naj bi namreč stala ob reki Formione, danes imenovani Rižana, pri hribu Srmin, miljo daleč od Kopra, kjer je še danes najti ostanke antičnih zgradb. Ime Ægida so mestu nadeli grški Argonavti, ki so tu živeli v času, ko še niso govorili latinsko in so ljudje živeli kot pastirji, kraj sam pa je služil za pašo kozam, grško ege. Podobno so tudi Egejsko morje, ljudsko Arhipelag, poimenovali po egi, kar pomeni kozo, in sicer po otoku v tem morju, ki je morjeplovce, kot pravi Plinij, od daleč spominjal na kozo. V času cesarja Justina so ga imenovali tudi Justinopolis, v ljudski govorici pa Capodistria, in sicer po antičnem imenu, ki so ga bili mestu nadeli Grki. Koper je od kopnega oddaljen za tri strele z lokom; med kopnim in otokom stoji stara utrdba s štirimi stražnimi stolpi, imenovana Levji grad, z vseh strani obkrožena z morjem. Do gradu je mogoče samo po dviznih mostovih in le tako tudi v Koper. Mestu pripada velik okoliš, kjer pridelujejo dobro vino, olje in sol, okoli mesta pa so urejena pristanišča za manjša plovila. Bližnja reka Formio, danes Rižana, poganja veliko mlinov. Plinij trdi, da je na tem mestu potekala skrajna meja takrat že povečane Italije. Italija namreč prvotno ni segala dlje od reke Rubikon pri Ceseni, ki je rimski poveljniki na poti v Rim po zakonu niso smeli prestopiti s svojo vojsko brez dovoljenja rimskega senata, kot piše Svetonij v življenjepisu Julija Cezarja.

Slovenski prevod: *Stari krajepisi Istre* (ur. Darko Darovec). Koper: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko; Znanstveno-raziskovalno središče RS Koper; Pokrajinski muzej Koper, 1999, str. 49-50.

Zadnje Coppovo delo je opis Istre z naslovom *Del sito de Listria* s priloženo kartografsko predstavitvijo, ki je nastajalo leta 1529, natisnjeno pa je bilo v Benetkah leta 1540. Leta 1530 je bil rokopis končan, za razliko od prejšnjih napisan v vulgarnem jeziku. Vseboval je tudi lastnoročno izdelano risbo Istrskega polotoka in je obsegal 13 strani. Njegovo delo je postalo posredni vir za številne italijanske in druge avtorje: Goineo, Alberti, Manzuoli, Croce, Naldini, Zeno in de Rubeis.

Attilio Degrassi: Di Pietro Coppo e delle sue opere. Documenti inediti e l'opuscolo Del sito de l'Istria ristampato dall'edizione del 1540. Trieste: Tipografia del Lloyd Triestino, 1924. (SIKKP D 10828).